

**Sprawozdanie z realizacji
Programu Przeciwdziałania Przemocy
Domowej oraz Ochrony Osób Doznających
Przemocy Domowej dla Miasta Wałbrzycha
na lata 2021-2025
oraz Gminnego Programu Profilaktycznego
w Sprawie Specjalistycznej Pomocy Dzieciom
w Rodzinach Zagrożonych Przemocą dla Miasta
Wałbrzycha na lata 2021-2025**

Wałbrzych, marzec 2024 r.

Problem przemocy nie traci aktualności. Przemoc to zjawisko wszechobecne. Występuje w różnych środowiskach i różnych sferach życia. We współczesnym świecie jest ona zjawiskiem coraz bardziej widocznym i niepokojąco narastającym. Jest problemem o złożonym charakterze i wymagającym systemowego podejścia w profilaktyce jak i w obszarze pracy wśród osób i rodzin, których problem dotyczy. Pod pojęciem przemocy najczęściej rozumie się relację między ludźmi, która opiera się na użyciu przeważającej siły, kiedy jedna ze stron ma przewagę nad drugą – ofiara jest słabsza, a sprawca silniejszy. Przemocy jednakże nie należy utożsamiać z agresją. To, co odróżnia przemoc od agresji, to owa przewaga sił jednej strony. W przemocy zawsze występuje ona po stronie sprawcy, zaś w przypadku agresji jest zrównoważona. Celem przemocy jest wyrządzenie ofierze szkody, wywołanie bólu, zadanie cierpienia, poniżenie. Sprawca naraża na szkody zdrowie i życie ofiary. Jest przy tym świadomy skutków swoich działań. Przemoc jest intencjonalnym i zamierzonym działaniem człowieka, ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Dokonuje się ona poprzez naruszenie praw osobistych drugiego człowieka, manipulowanie, nieliczenie się z dobrem ofiary przemocy, powodowaniem cierpienia. Przemoc rozumiana jest jako akt, który godzi w wolność osobistą jednostki i zmuszanie jej do zachowań niezgodnych z własną wolą. Przenosi się ona także na grunt rodzinny i jest w nim często spotykanym zjawiskiem, niezależnym od kultury, wyznania, środowiska, wykształcenia, poziomu intelektualnego czy przynależności do grupy społecznej. Rzadko bywa to incydent jednorazowy, zwykle staje się sposobem „wielokrotnego użytku” przez osobę, która ją stosuje do rozładowywania negatywnych emocji, stresu i sposobem na radzenie sobie w sytuacjach trudnych. Szkodliwe przekonania funkcjonujące od dłuższego czasu w społeczeństwie, w jego w myśleniu i postrzeganiu przemocy, a tym samym usprawiedliwianiu jej występowania, wciąż dają przyzwolenie na jej występowanie. Mowa tu o mitach i stereotypach, jak „Przemoc domowa to prywatna sprawa domowników”, „brudy pierze się we własnym domu”, „rodzina, jaka by nie była, musi być pełna”, „to dla dobra dzieci”. Te przykładowe jak i wiele innych szkodliwych przekonań kształtują u osoby, która doznaje przemocy, poczucie braku sprawczości oraz szansy na zmianę sytuacji oraz powodują społeczną dyskryminację osoby, która próbuje poprawić zaistniałą sytuację. Są to niestety stereotypy dość powszechne w społecznej świadomości i to od ich zmiany powinno zacząć się projektować działania profilaktyczne. Priorytetem jest edukowanie, informowanie i uwrażliwianie społeczności lokalnej na przemoc oraz kształtowanie postawy niezgody na przemoc. Propagowanie możliwych form wsparcia i pomocy, zarówno osobom, które doznają przemocy, jak i osobom, które ją stosują.

W celu zmniejszenia zjawiska przemocy podejmowane były działania zapisane w Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta Wałbrzycha na lata 2021-25 (Uchwała Rady Miejskiej Wałbrzycha nr XXIX/307/20) oraz w Gminnym Programie Profilaktycznym w Sprawie Specjalistycznej Pomocy Dzieciom

w Rodzinach Zagrożonych Przemocą dla Miasta Wałbrzycha na lata 2021-25 (Uchwała Rady Miejskiej Wałbrzycha nr XXIX/309/20).

W ramach realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w 2023 roku prowadzono:

1. Punkt Konsultacyjny Niebieskiej Linii dla osób zagrożonych bądź doznających przemocy domowej – poradnictwo indywidualne.

W ramach pomocy świadczonej na rzecz osób dotkniętych przemocą domową pracownicy Działu Profilaktyki Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wałbrzychu prowadzili poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne i terapeutyczne w Centrum Aktywności Lokalnej, przy ul. Mickiewicza 26, gdzie znajduje się siedziba działu.

Ze wsparcia skorzystało 48 osób, którym udzielono 129 porad.

Liczby osób doznających przemocy oraz udzielonych porad przez specjalistów Działu Profilaktyki w latach 2020-2023.

Osoby doznające przemocy zgłaszające się do punktu konsultacyjnego				
Rok	2020	2021	2022	2023
Liczba osób	61	57	41	48
Liczba porad	176	122	78	129

Liczba osób korzystających ze wsparcia specjalistów Działu Profilaktyki w zakresie doznawania przemocy, w porównaniu do lat ubiegłych, utrzymuje się na podobnym poziomie. Z indywidualnego wsparcia skorzystało zaledwie 48 osób, którym udzielono 129 porad. Osobom doznającym przemocy nadal trudno jest przełamać tabu i rozmawiać o problemie, jakim jest przemoc. Dla osób doznających przemoc wciąż jest to problem wstydlivy, a przy niskim poczuciu własnej wartości, z jakim mierzą się osoby doznające przemocą, bardzo trudno jest im uwierzyć, że zasługują na pomoc i szansę na odbudowanie swojego życia. Specjaliści działu, podczas spotkań edukacyjno – informacyjnych prowadzonych z mieszkańcami Wałbrzycha przekazują informację o możliwości korzystania ze wsparcia psychologicznego poprzez rozmowy telefoniczne dla osób doznających przemocy, które nie mają gotowości spotkać się ze specjalistą osobiście, a także zachęcają do kontaktu indywidualnego, który zawsze przebiega w komfortowych i bezpiecznych warunkach.

W ramach działań kierowanych do osób stosujących przemoc prowadzono: indywidualne poradnictwo na temat konsekwencji stosowania przemocy, motywowano do udziału w programie grupy korekcyjno-edukacyjnej prowadzonej przez Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia oraz do podjęcia leczenia odwykowego przez osoby uzależnione. Osoby doznające przemocy otrzymywały pomoc w formie indywidualnej.

**Liczba osób stosujących przemoc oraz udzielonych porad przez specjalistów Działu
Profilaktyki w latach 2020-2023.**

Osoby stosujące przemoc zgłaszające się do punktu konsultacyjnego				
Rok	2020	2021	2022	2023
Liczba osób	33	30	22	12
Liczba porad	54	80	72	37

W 2023 roku liczba osób korzystających ze wsparcia specjalistów Działu Profilaktyki znacząco spadła. Zdecydowana większość osób, która stosuje przemoc nie dostrzega w sobie problemu i nie czuje potrzeby zmiany. Wobec czego nie ma motywacji aby dobrowolnie poddać się pracy terapeutycznej nad zmianą swojego zachowania i myślenia. Każdorazowo, podczas spotkań grup diagnostyczno – pomocowych, osoby stosujące przemoc informowane są o możliwości i konieczności skorzystania z zajęć naprawczych a także motywowane do ich podjęcia. Ze wsparcia specjalistów działu skorzystały w okresie sprawozdawczym 12 osób, którym udzielono 37 porad.

Osobom, które stosują przemoc, specjalistycznej pomocy zarówno w systemie pracy indywidualnej jak i grupowej w ramach programu korekcyjno - edukacyjnego, udziela Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia.

2. Warsztaty edukacyjne dla rodziców - Grupa dla Rodziców.

W 2023 roku Dział Wspierana Rodziny zorganizował dwie edycje warsztatów „Szkoły dla rodziców” których celem było wzmocnienie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych oraz zmiana postaw wychowawczych na takie, które by zapobiegały lub minimalizowały wystąpienie zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży. Warsztaty skierowane są dla rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny. Zajęcia prowadzone były przez dwóch pedagogów, będących certyfikowanymi realizatorami „Szkoły dla Rodziców i Wychowawców”. Warsztaty obejmowały w swoim zakresie cykl 10 spotkań, każde spotkanie poświęcone było innemu zagadnieniu: tj. Wprowadzenie – akceptacja, granice, emocje, współpraca, kary, konflikty, samodzielność, wpisywanie dziecka w rolę czy pochwały.

Liczba osób skierowanych oraz kończących warsztaty „Dla rodziców” prowadzone przez pracowników DWR w latach 2020- 2023.

Rok	2020	2021	2022	2023
I edycja				
liczba osób skierowanych na warsztaty	19	24	43	28
liczba osób, która ukończyła warsztaty	10 (w tym 1 mężczyzna)	10	10 (w tym 1 mężczyzna)	19 (w tym 1 mężczyzna)
II edycja				
liczba osób skierowanych na warsztaty	14	27	36	30
liczba osób, która ukończyła warsztaty	7 (w tym 2 mężczyzn)	10 (w tym 1 mężczyzna)	12	4

Efektywność realizacji i ukończenia przez klientów „Szkoły dla Rodziców” pomimo prowadzenia ich w dwóch edycjach wiosennej i jesiennej zależy od następujących czynników:

- przyczyny losowe: zabezpieczenie dzieci, zagrożone ciąży, powrót do nałogów, brak motywacji i gotowości do podjęcia zmiany, niechęć i marazm oraz bierność klienta do podejmowania zmian.

W 2023 roku Dział Profilaktyki również prowadził działania profilaktyczne skierowane do rodziców. Zadaniem grupy dla rodziców jest zwiększenie kompetencji rodzicielskich uczestniczących w nich osób, które na co dzień nie radzą sobie z prawidłowym wypełnianiem funkcji opiekuńczo-wychowawczych wobec swoich dzieci. Udział we wspomnianej grupie pozwala rodzicom na uświadomienie obszarów do pracy wychowawczej z własnymi dziećmi oraz rozpoczęcie starań o przywrócenie opieki nad dziećmi umieszczonymi w rodzinnej bądź instytucjonalnej pieczy zastępczej.

W porównaniu z rokiem ubiegłym widoczny jest wzrost zainteresowania uczestnictwem w spotkaniach grupy – z tego powodu zorganizowano drugą edycję. W większości były to osoby skierowane postanowieniem sądu i mające początkowo niewielką motywację do aktywnego uczestnictwa. W miarę upływu czasu i pogłębiania się procesu grupowego zaangażowanie to wzrastało. Po skończonych warsztatach kilka osób zadeklarowało chęć uczestnictwa w kolejnej edycji w 2024 roku, z powodu chęci i potrzeby pogłębienia i utrwalenia tematu. W omawianym okresie sprawozdawczym odbyło się 17 spotkań dla 16 odbiorców.

Grupa wsparcia dla rodzin zastępczych. Celem grupy było zapoznanie uczestników z założeniami Racjonalnej Terapii Zachowania oraz wsparcie w trudnościach związanych z pełnieniem funkcji opiekunów zastępczych. W trakcie warsztatów zaprezentowano odbiorcom techniki samopomocowe umożliwiające obserwację myśli oraz ich wpływ na nastrój i zachowanie, sposoby kontrolowania emocji oraz odpowiedzialność za ich powstawanie i zmianę, rozpoznawanie niezdrowych myśli oraz nawyków i zamiana ich na zdrowsze. Ogółem odbyło się 7 spotkań dla 5 odbiorców. Jest to poziom podobny do roku ubiegłego. Zajęcia odbywały się na prośbę stowarzyszenia „Tu i teraz” zrzeszającego w swych szeregach osoby pełniące funkcję zawodowej rodziny zastępczej oraz rodzinnego domu dziecka.

3. Działania profilaktyczne – warsztaty, szkolenia, spotkania edukacyjne, działania środowiskowe w terenie.

Nieodzowną formą pracy specjalistów Działu Profilaktyki jest prowadzenie działalności edukacyjno – informacyjnej w zakresie profilaktyki przemocy domowej, rówieśniczej i cyberprzemocy. Działania, w formie warsztatów, szkoleń, wykładów, pogadanek i spotkań dedykowane są wszystkim mieszkańcom Wałbrzycha, w tym dzieciom, młodzieży, osobom dorosłym i starszym a także pracownikom instytucji pomocowych. Działania profilaktyczne, to nie tylko rozmowy w bezpośrednim kontakcie, to także kolportaż materiałów informacyjno – edukacyjnych, umieszczanie artykułów na stronach internetowych, to plakaty i citylighty oraz realizacja kampanii społecznych.

- **Przemoc domowa, rówieśnicza, seksualna, konflikty, agresja, cyberprzemoc.**

Celem prowadzonych warsztatów edukacyjnych było zwiększenie wiedzy na temat rodzajów przemocy i dostarczenie informacji, jak reagować w sytuacjach trudnych, uwrażliwienie uczniów na przejawy agresji i przemocy, uświadomienie możliwości przeciwstawienia się zachowaniom agresywnym, uwrażliwienie na potrzeby innych oraz zachęcenie do poszukiwania wspólnych rozwiązań w trudnych sytuacjach konfliktowych.

Podczas warsztatów uczniowie dowiedzieli się, czym jest przemoc, jakie są rodzaje przemocy i dlaczego nie powinno się jej stosować, jak unikać przemocy i dlaczego powinno się reagować na każdy objaw przemocy, co to jest cyberprzemoc i dlaczego nie powinno się jej stosować, jak chronić się przed cyberprzemocą, co można zrobić, gdy jest się świadkiem cyberprzemocy. Realizowane warsztaty miały na celu poszerzenie świadomości młodzieży odnośnie zachowań agresywnych i konfliktowych oraz usprawnienie poprawnej komunikacji i pokazanie w jaki sposób radzić sobie w trudnych sytuacjach. Uczniowie zdobyli informacje dotyczące radzenia sobie z emocjami oraz konstruktywnych sposobów ich rozładowania. W warsztatach wzięło udział 249 uczniów.

- **Warsztaty oddechowe „Świadomi w oddechu”**

W czasie warsztatów przedstawiono techniki oddechowe, dzięki którym uczestnicy rozwinęli świadomość swojego ciała i duszy, za pomocą oddechu. Świadomy, głęboki i spokojny oddech daje człowiekowi możliwość bardziej dogłębnego poznania samego siebie, jak i otaczającego świata. W czasie warsztatów uczestnicy zgłębiali takie wartości jak: wdzięczność, samoświadomość, spokój ducha, odpuszczenie, wyciszenie, kontakt z rzeczywistością i chwilą obecną. Na początku warsztatów wprowadzono uczestników w stan pełnej relaksacji, po czym przeprowadzono medytację. Tematy zajęć były różne, w zależności od przeprowadzonej medytacji. Tematy medytacji: proces integracji, uwolnienie stresu, wdzięczność za intuicję, wewnętrzny spokój oraz uwolnienie, wyciszenie i powrót w ważności. Przeprowadzono również medytacje wizualizacyjne: wizualizacja pokoju na świecie, wizualizacja uwalniania intencji w oceanie świadomości i wizualizacja o aniołach. W czasie warsztatów uczestnicy słuchali kojącej muzyki relaksacyjnej lub dźwięków natury z głośnika, a prowadzący na żywo czytał treść relaksacji i medytacji. Warsztaty uczą i pokazują w jaki sposób radzić sobie z trudnymi emocjami, redukować napięcie i stres oraz to w jaki sposób radzić sobie z agresją i zastępować ją pozytywnymi emocjami i myślami. W warsztatach uczestniczyli: pracownicy MOPS (pracownicy socjalni, asystenci rodziny, pracownicy Działu Profilaktyki, Działu Finansowego, Działu Świadczeń), rodzice osób niepełnosprawnych grupy „Na niebiesko”, opiekunowie i podopieczni Oddziału Psychiatrycznego przy Specjalistycznym Szpitalu im. dra Alfreda Sokołowskiego, RWS Nowe Miasto, seniorzy z Klubu Senior + (Biały Kamień), stowarzyszenie „Radość Życia”, Zrzeszenie Emerytów Rencistów i Inwalidów, pracownicy Domu Dziecka nr 4 oraz mieszkańcy Wałbrzycha. Warsztaty sukcesywnie umacniają uczestników w poczuciu spokoju wewnętrznego, pozwalają zachować emocjonalną równowagę oraz bardziej przychylnie patrzeć na siebie i na otaczający świat. Uczestnicy po zajęciach dzielą się swoją zmianą myślenia i postrzegania rzeczywistości. Łącznie w 22 warsztatach wzięło udział 422 osoby.

- **Szkolenie „Procedura Niebieskie Karty” dla pracowników socjalnych i asystentów rodziny.**

Szkolenie przeprowadzone przez specjalistę Działu Profilaktyki, którego celem było zapoznanie pracowników terenowych MOPS z obszarem formalnym procedury oraz podejściem do osoby stosującej i doświadczającej przemocy. Ponadto omówiono zmiany prawne dotyczące krzywdzenia dzieci, mówiące o obowiązku zgłaszania przestępstw w stosunku do dzieci. Szkolenie miało na celu podniesienie kompetencji z zakresu przemocy oraz stosowanych procedur.

W szkoleniu wzięło udział 40 pracowników socjalnych.

- **Szkolenie „Nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej” i procedura Niebieskie Karty po zmianach w ustawie**

Szkolenie przeprowadzone przez kierownika Działu Profilaktyki i przedstawiciela Zespołu Interdyscyplinarnego, którego celem było omówienie zmian wprowadzonych w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Uczestnicy spotkania – pracownicy socjalni, asystenci rodzinni i policjanci otrzymali wiedzę na temat zmian w nazewnictwie, zadań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno – pomocowych, udziału dzielnicowych w procedurze NK, przepisów związanych z wprowadzeniem nakazu i zakazu, roli świadka, ochrony osób doznających przemocy i konsekwencji ze stosowania przemocy. W szkoleniu wzięło udział łącznie 85 osób.

- **Szkolenie „Diagnoza i postępowanie specjalistów w sytuacji nadużyć seksualnych dzieci”**

Celem przeprowadzonego szkolenia była nauka rozpoznawania zachowań seksualnych dzieci mieszczących się w normie rozwojowej oraz tych wskazujących na prawdopodobieństwo krzywdzenia dziecka, poznanie wszystkich obowiązków wynikających z aktualnych przepisów prawnych w zakresie podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia dziecka, poznanie zasad interwencji oraz rozmowy z dzieckiem zgłaszającym przemoc seksualną, zapoznanie z zasadami kontaktu z rodzicem dziecka krzywdzonego. Zapewnienie wsparcia dziecku oraz niekrzywdzącemu rodzicowi. Szkolenie wyposażyło uczestników w wiedzę w zagadnienia takie jak: rozwój seksualny dzieci – specyfika zachowań dzieci w poszczególnych fazach rozwojowych, norma i patologia zachowań seksualnych dzieci, zachowania normatywne i nienormatywne, kiedy podejmować interwencję?, rozmowa z dzieckiem

doznającym przemocy seksualnej, rozmowa z rodzicem dziecka krzywdzonego. W szkoleniu wzięło udział 40 pracowników socjalnych i asystentów rodziny

- **„Taniec przeciwko przemocy” i „Kampania Ławkowa”**

14 lutego, w ramach międzynarodowej akcji „One Billion Rising – Taniec Przeciwko Przemocy” przedstawicielki instytucji miejskich – Urzędu Miasta, szkół, Ośrodka Pomocy Społecznej, Kongresu Kobiet, Wałbrzyskiej Rady Kobiet, wykonały taniec manifestując tym samym sprzeciw i niezgodę na wszelkie przejawy przemocy, a na gałązkach drzew w Rynku, zostały rozwieszane serduszka z hasłami antyprzemocowymi, tworzone przez pracowników Działu Profilaktyki, które miały na celu uwrażliwiać mieszkańców Wałbrzycha na zjawisko przemocy. Kampania realizowana jest od kilku lat i na stałe wpisała się w działania osób instytucji pomocowych związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie. W okresie wakacyjnym Kampania Ławkowa realizowana była inaczej niż dotychczas. Pracownicy Działu Profilaktyki spotykali się z mieszkańcami Wałbrzycha w różnych dzielnicach miasta i prowadzili z nimi rozmowy przysiadając się do osób odpoczywających na ławkach. Rozmowy dotyczyły profilaktyki przemocy, mądrego i bezpiecznego reagowania na nią. Wałbrzyskanie otrzymywali materiały edukacyjne w postaci biuletynów i ulotek o tematyce związanej z profilaktyką przemocy. W spotkaniach ze specjalistami działu wzięło udział około 100 osób.

- **Kampania „Widzę, Słyszę, Reaguję”.**

Kampania realizowana jest podczas działań profilaktyki środowiskowej i tzw. „Spotkań pod Parasolem” w różnych częściach miasta. Uczestnicy działań - festynów, głównie małe dzieci oraz ich rodzice/opiekunowie, otrzymują mikro-edukację dotyczącą szkodliwych zjawisk społecznych takich jak uzależnienia, przemoc domowa czy cyberprzemoc. Oprócz informowania na temat przebiegu i szkodliwości ww. zjawisk, pracownicy Działu Profilaktyki przekazywali również informacje dotyczące możliwych sposobów reagowania w sytuacji zauważenia u siebie lub kogoś w swoim otoczeniu jakiegoś rodzaju kryzysu. W działaniach profilaktyki środowiskowych, w trakcie których realizowana była kampania wzięło udział około 2000 osób, w tym dzieci, młodzież i osoby starsze.

- **Marsz przeciwko przemocy i kampania Biała Wstążka w ramach „16 dni przeciwdziałania przemocy ze względu na płeć”.**

16 Dni Akcji Przeciw Przemocy ze względu na Płeć to międzynarodowa kampania, która poświęcona jest wspieraniu i koordynacji pracy mającej na celu zlikwidowanie przemocy ze

względu na płeć na poziomie lokalnym, państwowym i międzynarodowym. Na akcję wybrano dni pomiędzy 25 listopada tj. Międzynarodowym Dniem Przeciw Przemocy Wobec Kobiet a 10 grudnia tj. Międzynarodowym Dniem Praw Człowieka, aby symbolicznie zaznaczyć związek pomiędzy przemocą wobec kobiet a naruszaniem praw człowieka i by podkreślić, iż przemoc wobec kobiet jest pogwałceniem praw człowieka. Wspólnym celem osób i organizacji z całego świata, zaangażowanych w Kampanię 16 Dni Akcji, jest wyeliminowanie wszelkich form przemocy wobec kobiet poprzez rozwój świadomości, iż przemoc ze względu na płeć stanowi pogwałcenie praw człowieka; wzmocnienie lokalnych struktur przeciwdziałających przemocy wobec kobiet; budowanie powiązań pomiędzy lokalnymi i międzynarodowymi inicjatywami na rzecz powstrzymania przemocy wobec kobiet; zastosowanie metod pozwalających na rozwijanie i odkrywanie nowych i skutecznych strategii; wzmacnianie solidarności kobiet na całym świecie, organizujących się by przeciwdziałać przemocy wobec kobiet; tworzenie narzędzi nacisku na rządy, aby wywiązały się z obietnic powstrzymania przemocy wobec kobiet.

Dział Profilaktyki angażując się w międzynarodową akcję szesnastu dni, stara się objąć swoim działaniem wszystkie osoby zagrożone przemocą oraz osoby z ich otoczenia. W tym czasie umieszczane są citylighty informujące o zagrożeniach związanych z przemocą oraz zachęcające do reagowania na wszelkie jej objawy oraz informacje, gdzie można otrzymać pomoc i wsparcie. W ramach ogólnoswiatowej kampanii „16 dni przeciwdziałania przemocy ze względu na płeć” Dział Profilaktyki Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wałbrzychu organizuje marsz Białej Wstążki. Do udziału w wydarzeniu zapraszane są instytucje pomocowe działające w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, tj. Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Interdyscyplinarny – Policja, Kuratorzy Sądowi, członkowie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, służba zdrowia, Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia, szkoły, ponadto kluby seniora, świetlice środowiskowe, mieszkańcy Wałbrzycha. Uczestnikom marszu którzy mieli przygotowane plakaty i transparenty z hasłami antyprzemocowymi, rozdawane były białe baloniki. Podczas marszu, w wyznaczonych punktach prowadzone były mini wykłady z obszaru przemocy. Działanie poprzedzone było akcją promującą wydarzenie poprzez emisję citylightów na przystankach autobusowych rozmieszczonych w centralnych punktach miasta. W marszu wzięło udział około 150 osób.

Program Ośłonowy „Młodzież ma moc”.

W 2023 roku Gmina Wałbrzych pozyskała środki z Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej na zadanie związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, w ramach Programu Ośłonowego „Wspieranie jednostek samorządu terytorialnego w tworzeniu systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie”.

Realizatorem Programu był Dział Profilaktyki Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wałbrzychu. Celem projektu było zwiększenie świadomości dzieci i młodzieży miasta Wałbrzycha na temat występowania przemocy w rodzinie i skutecznych sposobów reagowania a także ułatwienie dostępu do zasięgania pomocy w sytuacjach przemocowych. Działania w projekcie mają wzmocnić sprawstwo wśród dzieci i młodzieży zagrożonej przemocą. W tym celu zaplanowano i zrealizowano działania kierowane do najmłodszych mieszkańców Wałbrzycha a do współpracy przy ich realizacji zaproszono wałbrzyskie szkoły podstawowe i średnie. W ramach projektu zrealizowano:

- Kącki edukacyjne „Zrozum mnie” dedykowane dzieciom w wieku 7- 12 lat. Zajęcia odbywały się w czterech świetlicach – Placówkach Wsparcia Dziennego i dotyczyły emocji – przede wszystkim tych niewygodnych, budowania więzi, relacji rodzinnych, przeciwdziałania przemocy i radzenia sobie w sytuacjach trudnych. Dzieci uczestniczyły w pogadankach, chętnie rozmawiały i odpowiadały na pytania, dzieliły się własnym doświadczeniem i swoją historią, a następnie omawiane treści i emocje przelewały na papier. Wytworem zajęć są prace plastyczne, listy do rodziców, które zostały umieszczone w szklanych gablotach tak, by rodzic, czy inny dorosły mógł się z nimi zapoznać. W warsztatach wzięło udział 86 dzieci z 4 świetlic z Placówek Wsparcia Dziennego.
- Warsztaty edukacyjne „Szczepimy się” kierowane do uczniów szkół podstawowych klas I-III. Warsztaty dotyczyły nauki budowania poprawnej komunikacji opartej na języku szacunku, otwartości i tolerancji, wolnej od agresji i przemocy. Każda z klas objęta warsztatami wzięła udział w konkursie na plakat przedstawiający wyrażenie lub zachowanie wolne od przemocy, pokazujące miłość i szacunek do drugiego człowieka, niezależnie od więzi społecznych czy pokrewieństwa. Zwycięski plakat został przerobiony graficznie na citylighty i wyemitowany na przystankach autobusowych w przestrzeni miejskiej. W warsztatach wzięło udział 633 uczniów z 32 klas 10 szkół podstawowych.
- Konkurs na etiudę teatralną o tematyce związanej z przeciwdziałaniem przemocy rówieśniczej, mądrego i bezpiecznego reagowania na nią, udzielania wsparcia i pomocy zarówno osobie pokrzywdzonej jak i krzywdzącej. Do konkursu zostali zaproszeni uczniowie szkół podstawowych (klasy IV-VII) i średnich (klas uczniów przeszło dwuetapowy proces edukacyjny. Premiery etiud odbyły się w Wałbrzyskim Ośrodku Kultury w trakcie trwania międzynarodowej kampanii „16 dni przeciwdziałania przemocy ze względu na płeć”. W konkursie wzięło udział 55 uczestników.

- Film profilaktyczny, którego bohaterem była młodzież. Film pokazał strategie radzenia sobie w sytuacjach przekraczających możliwości psychiczne uczniów w zetknięciu się z przemocą. Uczniowie – liderzy postawieni byli w roli mentorów, którzy dzielą się swoim doświadczeniem związanym z doznawaniem przemocy, opowiadają czym jest przemoc, jak na nią reagować, gdzie szukać pomocy i wsparcia i jak radzić sobie w sytuacji zderzenia się z przemocą. Film ma charakter edukacyjno – informacyjny, zostanie przekazany szkołom oraz będzie służył jako materiał promujący projekt.

Link do filmu: <https://www.youtube.com/watch?v=BN5BTZrjHoQ>

- „Szkoła Liderów” – wałbrzyskie szkoły, które zostały zaproszone do współpracy, wyłoniły spośród uczniów klas VII – VIII szkół podstawowych i uczniów klas I-IV szkół średnich, którzy wyróżniali się pod względem aktywności społecznej, przejawiających cechy lideryckie, chcących dobrej zmiany dla swojego środowiska szkolnego. Liderzy zostaną zaangażowani w działania wspierające na rzecz uczniów swoich szkół, ich rolą będzie również reagowanie na wszelkie działania związane z przemocą i podejmowanie przy współpracy z pedagogiem/psychologiem szkolnym oraz przy wsparciu specjalistek Działu Profilaktyki działań naprawczych. 14 wybranych przez szkoły uczniów przeszło dwuetapowy proces edukacyjny. Pierwszy etap, to warsztaty z asertywności, których celem było podniesienie kompetencji dotyczącej stawiania granic z poszanowaniem granic innych osób, umiejętności mówienia nie oraz wzrostu poziomu poczucia własnej wartości. Warsztaty miały również za zadanie przygotować lidera do niesienia wsparcia w środowisku uczniowskim, stąd uczniowie zostali zaopatrzeni w merytoryczną wiedzę z zakresu przemocy, pierwszego kontaktu z osobą doznającą przemocy, podejmowania interwencji, rozmowy z osobą stosującą przemoc, rozumienia i rozpoznawania przemocy oraz rozmawiania o przemocy. Drugim etapem były warsztaty dziennikarskie pn. „Jak mówić o przemocy w mediach” prowadzone przez dziennikarza lokalnej rozgłośni radiowej. Liderzy nabyli umiejętność prostego i czytelnego wypowiadania się, mowy ciała oraz zasad organizacji prowadzenia rozmowy, zadawania odpowiednich pytań i rozmawiania o trudnych i wrażliwych tematach. Efektem warsztatów było nagranie wywiadu z uczestnikami projektu i psychologiem Działu Profilaktyki oraz wzięcie udziału w audycji prowadzonej „na żywo” w Radiu Wrocław. Ostatnim, trzecim etapem było zorganizowanie konferencji. Odbyły się dwie – prasowa i tradycyjna. Głównymi prelegentami byli szkolni liderzy, którzy również prowadzili obie konferencje. Opowiadali o swoim doświadczeniu, o tym co dał im projekt i planach na przyszłość w związku z osiągniętą funkcją lidera. Podczas konferencji, w której wzięło udział około 120 osób, został wyświetlony film, w którym liderzy odegrali główne role.

W konferencji wzięli udział przedstawiciele Ośrodka Pomocy Społecznej, dyrektorzy i pedagodzy szkolni, wałbrzyscy radni, przedstawiciele Biura Edukacji.

Rezultatem projektu jest zwiększenie świadomości i wiedzy na temat przemocy wśród dzieci i młodzieży, uaktywnienie uczniów – liderów w działania o charakterze profilaktycznym, wzrost zaangażowania młodzieży szkolnej w problematykę przemocy, zwiększenie poczucia sprawstwa w zakresie reagowania i podejmowania działań naprawczych w środowisku rówieśniczym, zdobycie wiedzy i umiejętności dotyczącej zdrowego radzenia sobie w sytuacjach związanych z przemocą przez dzieci i młodzież.

Działaniami projektu w bezpośrednim kontakcie objętych było około 908 osób.

4. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego.

W związku z wejściem w życie 22 czerwca 2023 r. nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, dotychczasowe ZI zakończyły swoją działalność. Uchwałą nr LXVI/695/2023 z dnia 27 czerwca 2023 r. przyjęto uchwałę w sprawie sposobu i trybu powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego. Do nowo powołanego Zespołu zaproszono 16 członków w tym: z jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, miejskiej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych. Do zespołu powołany został także prokurator oraz kuratorzy sądowi.

Obsługę organizacyjno-techniczną zespołu, zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy domowej zapewnia Ośrodek Pomocy Społecznej.

W 2023 r. do Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 257 procedur Niebieskie Karty. W 110 przypadkach procedurę wszczęto z uwagi na doznawanie przemocy przez osoby małoletnie. Powołano 257 grup diagnostyczno-pomocowych, w ramach których odbyły się 1402 spotkania. W grupach uczestniczyli pracownicy socjalni Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wałbrzychu oraz funkcjonariusze Policji. W związku z koniecznością rozszerzenia grupy diagnostyczno-pomocowej ze względu na złożony charakter sprawy do powoływano do działań w ramach prowadzonych grup także specjalistów z innych m.in: asystentów rodziny, psychologów, terapeutę, pedagogów szkolnych.

Wykaz prowadzonych procedur NK w latach 2020-2023.

Rok	2020	2021	2022	2023
Liczba "NK"	315	255	212	257
Liczba spotkań GR	850	1600	1627	1402
Liczba spraw zamkniętych	192	271	279	267
Liczba spotkań ZI	3	4	4	4

Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” w 2023 r. zakończono 267 procedur, w tym:

- z powodu ustania przemocy i uzasadnionego przepuszczenia zaprzestania stosowania przemocy w rodzinie - 217;
- z powodu braku rozstrzygnięcia o zasadności podejmowania działań - 10;
- w związku z niezdiagnozowaniem zjawiska przemocy - 28;
- przekazano do Zespołów Interdyscyplinarnych według miejsca zamieszkania osoby doświadczającej przemocy - 18.

W okresie sprawozdawczym łącznie ZI prowadził 424 procedury Niebieskie Karty(procedury z roku 2023 i lat ubiegłych). Na dzień 31.12.2023 r. pozostało 151 aktywnych procedur.

Liczba założonych NK przez podmioty uprawnione w latach 2020- 2023.

Rok	2020	2021	2022	2023
Liczba założonych NK przez MOPS	48	52	69	61
Liczba założonych NK przez Policję	261	185	128	176
Liczba NK założona przez inne uprawnione podmioty	6	18	15	20

Wśród innych podmiotów upoważnionych do wszczęcia procedury NK najczęściej – 22 procedury zostały założone przez oświatę, 5 procedur wszczętych zostało przez ochronę zdrowia, 1 przez miejską komisję rozwiązywania problemów alkoholowych i 1 przez Żandarmerię Wojskową.

**Liczba wszczynanych postępowań przez ZI w stosunku do osób stosujących przemoc
w latach 2020-2023.**

Rok	2020	2021	2022	2023
Liczba złożonych wniosków do Prokuratury	48	61	54	47
Liczba złożonych wniosków do MKRPA	16	6	1	3

W 2023 r. Zespół Interdyscyplinarny skierował do Prokuratury Rejonowej 82 zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z art 207 kk, dotyczącego znęcania się psychicznego lub fizycznego nad osobą najbliższą, w tym w stosunku do osób małoletnich – 69 zawiadomień.

Wykaz wydanych przez funkcjonariuszy Policji nakazów/zakazów w latach 2020-2023.

Rok	od XI 2020	2021	2022	2023
Nakaz opuszczenia mieszkania/ zakaz zbliżania	2	31	24	35

W związku z zaostreniem w 2020 r. konsekwencji prawnych dotyczących przemocy domowej wprowadzono m. in. przepisy dotyczące natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazu zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia. Nakaz/zakaz wydawany jest przez funkcjonariuszy policji na podstawie kwestionariusza szacowania ryzyka zagrożenia zdrowia i życia na okres 14 dni z możliwością przedłużenia poprzez wniesienie wniosku do Sądu Rejonowego I Wydział Cywilny przez osobę doznającą przemocy. Nakaz ten Sąd może wydać na okres bliżej nie określony w celu zapewnienia osobie doznającej przemocy ochrony.

W 2023 r. monitoringiem w ramach procedury Niebieskie Karty objęto 31 rodzin.

Procedura NK z podziałem na płeć oraz liczbę dzieci objętych wsparciem w latach 2020-2023.

	Rok	2020	2021	2022	2023
Liczba osób objętych pomocą ZI w tym:	Kobiety przed 60 r.ż	339	190	160	165
	Mężczyźni	57	16	14	19
	Dzieci	81	68	70	107

Liczba kobiet oraz dzieci doświadczających przemocy w rodzinie, objętych pomocą ZI jest wciąż największa w stosunku do liczby mężczyzn doznających przemocy. Nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej wskazuje, że dzieci będące świadkami przemocy w rodzinie, są również osobami doznającymi przemocy wynikiem czego zauważalny jest wzrost osób doznających przemocy wśród małoletnich. W każdym przypadku dzieciom z rodzin dotkniętych przemocą oraz alkoholizmem udzielana była pomoc psychologiczna, kierowano także zawiadomienia do Prokuratury o podejrzeniu popełnienia przestępstwa w stos. do małoletnich.

Powadzone kampanie na rzecz przeciwdziałania przemocy, edukacja podmiotów uprawnionych do wszczynania procedur spowodowała, iż osoby postronne częściej reagują na każdą sytuację związaną z krzywdzeniem dzieci.

Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego uczestniczyli także w szkoleniu pt. „Prawo i praktyka w działaniach gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych i Zespołów Interdyscyplinarnych - najnowsze zmiany i aktualne wskazówki” – 3 członków oraz brali udział w szkoleniu organizowanym przez Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej „Podstawy prawne działania zespołu Interdyscyplinarnego w świetle nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej” – 5 członków.

5. Działalność Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia

Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia w Wałbrzychu został utworzony z dniem 1 maja 2013 r. Uchwałą Nr XLVI/437/2013 Rady Miejskiej Wałbrzycha z dnia 28 marca 2013 r. Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla osób doznających przemocy domowej w Wałbrzychu jest jednym z 37 na terenie Polski, a drugim na terenie Dolnego Śląska. Jest stacjonarną placówką pomocową świadczącą: specjalistyczne poradnictwo dla ofiar przemocy domowej oraz w sytuacji

zagrożenia zdrowia i życia zapewnienie schronienia dla 30 osób w hostelu SOW na okres do trzech miesięcy. Pomoc udzielana jest dla mieszkańców Wałbrzycha oraz województwa dolnośląskiego, w wyjątkowych sytuacjach udziela wsparcia osobom z terenu całego kraju.

SOW świadczy specjalistyczne poradnictwo dla osób doznających przemocy domowej w sytuacji zagrożenia życia i zdrowia. Standard podstawowych usług świadczonych przez Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla osób doznających przemocy w rodzinie obejmuje:

- ✓ zapewnienie schronienia osobie doznającej przemocy domowej oraz dzieciom pozostającym pod jej opieką, bez skierowania i bez względu na dochód, przez okres do trzech miesięcy z możliwością przedłużenia w przypadkach uzasadnionych sytuacją osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności wynikającą z konieczności zapewnienia jej bezpieczeństwa,
- ✓ ochronę osoby doznającej przemocy domowej przed osobą stosującą przemoc domową,
- ✓ udzielanie natychmiastowej wszechstronnej pomocy w tym pomocy psychologicznej i prawnej oraz zorganizowanie niezwłocznie dostępu do pomocy medycznej w przypadku, gdy wymaga tego stan zdrowia osoby doznającej przemocy domowej.
- ✓ rozpoznanie sytuacji osoby doznającej przemocy domowej i ocena ryzyka w zakresie zagrożenia bezpieczeństwa tej osoby lub jej dzieci pozostających pod jej opieką,
- ✓ opracowywanie diagnozy dotyczącej sytuacji osoby doznającej przemocy domowej przebywającej w ośrodku oraz dzieci pozostających pod jej opieką,
- ✓ udzielanie wsparcia w formie specjalistycznego poradnictwa, w szczególności:
 - prawnego,
 - psychologicznego,
 - socjalnego,
 - medycznego,
- ✓ prowadzenie grup wsparcia oraz grup terapeutycznych,
- ✓ prowadzenie terapii indywidualnej ukierunkowanej na wsparcie osoby doznającej przemocy domowej oraz nabycie przez nią umiejętności ochrony przed osobą stosującą przemoc domową,
- ✓ zapewnienie dostępu do pomocy medycznej,
- ✓ ocenę sytuacji dzieci pozostających pod opieką osoby doznającej przemocy domowej na podstawie przeprowadzonego w tej rodzinie rodzinnego wywiadu środowiskowego udzielanie konsultacji wychowawczych,
- ✓ opracowanie indywidualnego planu wsparcia i realizacja przy aktywnym udziale osoby doznającej przemocy domowej. Plan uwzględnia: potrzeby, cele, metody i czas pomocy,
- ✓ zapewnienie całodobowego okresowego pobytu,
- ✓ zapewnienie pomieszczeń do spania,

- ✓ zapewnienie wspólnego pomieszczenia do pobytu dziennego z miejscem zabaw dla dzieci i miejsca do nauki,
- ✓ zapewnienie ogólnodostępnej łazienki wyposażonej w sposób umożliwiający korzystanie zarówno przez osoby dorosłe jak i dzieci,
- ✓ zapewnienie miejsca do prania i suszenia,
- ✓ zapewnienie ogólnodostępnej kuchni,
- ✓ zapewnienie pomieszczenia do przechowywania wózków dziecięcych,
- ✓ zapewnienie pomieszczenia do pracy indywidualnej z osobami doznającymi przemocy domowej,

W celu realizacji powyższych zadań Ośrodek zatrudniał w roku 2023 następującą kadre, których kwalifikacje zostały określone w Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób zatrudnionych w tych ośrodkach.

- pedagoga,
- pracownika socjalnego,
- terapeutę,
- psychologa,
- prawnika.

W roku 2023 ze schronienia w Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia w Wałbrzychu skorzystało **101** osób, **42** z terenu Wałbrzycha oraz **59** z terenu województwa dolnośląskiego.

Współpracowano z Niepublicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej „Piaskowa Góra”. Ośrodek kierował klientki wraz z dziećmi na wizyty kontrolne, otrzymywał wsparcie pielęgniarek oraz położnych. Ponadto klienci SOW korzystali ze wsparcia psychiatrów w Przychodni „Anima” oraz „Cogito” (**16** osób w tym **3** dzieci), a w sytuacjach nagłych z pomocy Oddziału Psychiatrycznego Specjalistycznego Szpitala im. dra A. Sokołowskiego (**4** osoby).

Osoby przebywające w SOW w latach 2020-2023.

Na terenie Wałbrzycha	2020 r.	2021 r .	2022 r.	2023 r.
Kobiety	13	11	12	20
Mężczyźni	1	0	1	0
Dzieci	17	8	16	22
Liczba osób	31	19	29	42

Spoza Wałbrzycha	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Kobiety	20	12	20	24
Mężczyźni	0	0	1	1
Dzieci	25	18	18	34
Liczba osób	45	30	39	59
Razem	76	49	68	101

Zarówno osoby dorosłe jak i dzieci zostały objęte wsparciem specjalistów. Łącznie w roku 2023 przeprowadzono ogólnie **2376** oddziaływań wspierających dla mieszkańców SOW oraz klientów niezamieszkujących w hostelu. W tym oddziaływania psychologiczne do klientów niezamieszkujących SOW.

Wykaz prowadzonych oddziaływań wspierających dla klientów mieszkających w SOW w latach 2020-2023.

Nazwa oddziaływań	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Oddziaływania psychologiczne	233	100	213	172
Oddziaływania pedagogiczne i socjalne	705	1189	1226	1298
Oddziaływania terapeutyczne	561	273	413	228
Oddziaływania prawne	303	302	414	400
Oddziaływania medyczne	20	49	68	101
RAZEM	1822	1867	2334	2199

**Wykaz prowadzonych oddziaływań wspierających klientów zewnętrznych
w SOW w latach 2020-2023.**

Nazwa oddziaływań	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Oddziaływania psychologiczne	44	45	27	33
Oddziaływania pedagogiczne i socjalne	91	120	12	23
Oddziaływania terapeutyczne	17	30	32	63
Oddziaływania prawne	59	70	49	58
Oddziaływania medyczne	30	0	0	0
RAZEM	159	265	120	177

- **oddziaływania psychologiczne.** Praca psychologa w SOW koncentruje się wokół sześciu głównych kierunków działań. Pierwszym z nich jest nawiązanie kontaktu z osobą doświadczającą przemocy albo świadkiem przemocy w sposób, który otwiera szansę na konstruktywną współpracę z tymi osobami. Psycholog, poprzez przeprowadzenie wywiadu z klientką i pracę z dostępną dokumentacją, zajmuje się także diagnozowaniem problemu przemocy w rodzinie. Przeprowadzając diagnozę psychologiczną, psycholog ma na celu rozpoznanie potrzeb i zasobów klientki. Zastosowanie wystandaryzowanych, znormalizowanych narzędzi diagnozy psychologicznej, stosowanie ich zgodnie ze sztuką, wykorzystanie danych z obserwacji klientki i przeprowadzonego wywiadu pozwala na opracowanie zaleceń do pracy dla całego zespołu specjalistów. Indywidualizowane, elastyczne podejście do każdej z klientek, daje szansę na dobranie takich metod pracy i propozycji działań, których wdrożenie daje największą szansę na poprawienie sytuacji życiowej osoby. Psycholog prowadzi również bieżące wsparcie psychologiczne, poradnictwo i działania terapeutyczne, monitoruje stan psychologiczny klientki, prowadzi konsultacje wychowawcze dla rodziców. Udziela konsultacji dzieciom – prowadzi obserwację, zajęcia o charakterze terapeutycznym, według zaobserwowanych, ale i zgłoszonych przez rodziców potrzeb. Przy czym należy podkreślić, że na interwencje zewnętrzne zgłaszały się osoby, które nie zdecydowały się na pobyt w SOW.

Oddziaływania psychologiczne w latach 2020-2023.

Nazwa oddziaływań - stacjonarne	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Nawiązanie kontaktu z ofiarą/ świadkiem przemocy domowej	80	7	2	37
Udzielanie wsparcia psychologicznego i udzielanie konsultacji wychowawczych	80	43	156	106
Diagnozowanie problemu przemocy domowej	22	5	0	2
Przeprowadzanie diagnoz/ opinii psychologicznych	20	19	24	20
Prowadzenie terapii indywidualnej	20	18	0	0
Udzielanie konsultacji dzieciom	11	8	4	7
Nazwa oddziaływań – interwencja zewnętrzna	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Nawiązanie kontaktu z ofiarą/ świadkiem przemocy domowej	11	6	7	11
Udzielanie wsparcia psychologicznego i udzielanie konsultacji wychowawczych	11	29	19	22
Diagnozowanie problemu przemocy domowej	11	8	1	0
Przeprowadzanie diagnoz/ opinii psychologicznych	0	1	0	0
Prowadzenie terapii indywidualnej	11	0	0	0
Udzielanie konsultacji dzieciom	0	1	0	0

- **oddziaływania pedagogiczne i socjalne.** Do głównych zadań pedagoga oraz pracownika socjalnego należało prowadzenie oddziaływań edukacyjnych dla rodziców, zajęć z dziećmi, prowadzenie poradnictwa zawodowego, przeprowadzanie wywiadów środowiskowych, przygotowywanie diagnozy rodzinnej, rozpoznawanie sytuacji rodziny oraz jej zasobów umożliwiających wyjście z kryzysu, nawiązywanie współpracy z instytucjami zajmującymi się przeciwdziałaniem przemocy domowej oraz innymi instytucjami pomocy społecznej, udzielanie poradnictwa socjalnego i rodzinnego, a także konsultacji wychowawczych. Ponadto pracownik socjalny prowadził dla mieszkańców hostelu warsztaty edukacyjno-informacyjne (29 spotkań) dotyczące min. rozwijania umiejętności ochrony w sytuacja zagrożenia, instytucji pomocowych - czym się zajmują jak działają, różnych aspektów przemocy, samopomocy czy motywowania siebie

do zmiany. Po każdym zajęciach mieszkanki otrzymywały poradnik/broszurę dotyczącą możliwości rozwiązania problemów i podejmowania działań samopomocowych przy pomocy właściwych instytucji państwowych oraz organizacji społecznych. W roku 2023 w ramach pedagogizacji grupowych przeprowadzono z klientami SOW warsztaty wychowawczo-edukacyjne (38 spotkań). Tematyką zajęć było min.: ustalanie granic i zasad, przemoc wobec dzieci - konsekwencje, współdziałanie, kary i nagrody, aktywizacja ruchowa dzieci najmłodszych, komunikacja z nastoletnimi dziećmi, normowanie planu dnia, podnoszenie kompetencji rodzicielskich, umiejętności dotyczące opieki i pielęgnacji dzieci, uczenie rozwiązywania trudności w codziennym życiu, utrwalanie norm i zasad funkcjonujących w świecie społecznym, wzmacnianie pozytywne, dbanie o zdrowie w tym psychiczne dzieci.

Oddziaływania pedagogiczne i socjalne w latach 2020- 2023

Nazwa oddziaływań -przyjęcia stacjonarne	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Ocena sytuacji rodziny oraz dziecka(w tym diagnoza przemocy)	61	36	29	39
Pedagogizacja	167	186	192	240
Poradnictwo zawodowe/rodzinne	27	28	152	124
Wywiady środowiskowe	15	19	29	41
Rozmowy dot. Bieżącej sytuacji (w tym konsultacje, praca socjalne)	95	301	467	357
Konsultacje z instytucjami (MOPS, Sąd , Szkoły, Policja)	222	185	110	169
Indywidualny plan pomocy	15	37	28	39
Zespół okresowej oceny sytuacji	83	92	133	110
RAZEM ODDZIAŁYWAŃ	685	884	1140	1119
Nazwa oddziaływań - interwencja zewnętrzna	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Ocena sytuacji rodziny oraz dziecka w tym diagnoza przemocy)	6	40	12	8

Pedagogizacja	3	0	0	0
Poradnictwo zawodowe/rodzinne	0	0	0	16
Wywiady środowiskowe	0	0	0	0
Rozmowy dot. Bieżącej sytuacji (w tym konsultacje, praca socjalne)	0	40	6	16
Konsultacje z instytucjami (MOPS, Sąd, Szkoły, Policja)	0	0	0	6
Indywidualny plan pomocy	0	0	0	0
Zespół okresowej oceny sytuacji	0	0	0	0
RAZEM ODDZIAŁYWAŃ	9	80	18	46

W roku 2023 odbyły się **110** zespołów okresowej oceny sytuacji. W skład zespołu SOW wchodzi: dyrektor, terapeuta, psycholog, pracownik socjalny, pedagog. Na zespoły zapraszani są również pracownicy MOPS: asystenci, pracownicy socjalni oraz kuratorzy sądowi. Ponadto pracownik socjalny oraz pedagog prowadzili w roku 2023 monitoringi osób, które opuściły SOW (**40 razy**), W roku 2023 r. pracownik socjalny oraz pedagog przeprowadzili **21** diagnoz przemocy domowej.

- **oddziaływania terapeutyczne.** Terapeuta prowadził terapię indywidualną i grupy terapeutyczne dla osób dorosłych zgłaszających się do Ośrodka, ponadto udzielał konsultacji wychowawczych, prowadził grupy wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie. W ostatnim roku z ambulatoryjnego wsparcia terapeuty skorzystało 25 osób niezamieszkujących w hostelu SOW, które uczestniczyły w terapii indywidualnej. W roku 2023 w terapii uczestniczyło 42 mieszkańców SOW - (łącznie terapii indywidualnej 204, grup terapeutycznych 20). Terapeuta wykorzystuje w pracy z klientami terapię TSR- terapia krótkoterminowa skoncentrowana na rozwiązaniu oraz terapię poznawczą MBTC opartą na uważności, terapię akceptacji i zaangażowania ACT.

W roku 2021 została uruchomiona grupa rozwojowa oraz grupa wsparcia dla mieszkanki SOW. W 2023 kontynuowana była grupa wsparcia. Odbyło się **7** spotkań. Prowadzono również grupę terapeutyczną – odbyło się 13 spotkań. Łączna ilość oddziaływań terapeutycznych - **287**

Oddziaływania terapeutyczne w SOW w latach 2020-2023.

Nazwa oddziaływań-przyjęcia stacjonarne	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Terapia indywidualna (spotkania)	389	156	312	172
Terapia grupowa (spotkania)	32	42	13	20
Terapia dla rodziców (spotkania)	140	71	38	32
RAZEM	561	269	363	224
Nazwa oddziaływań- interwencja zewnętrzna	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Terapia indywidualna (spotkania)	12	30	32	63
Terapia grupowa (spotkania)	0	0	0	0
Terapia dla rodziców (spotkania)	0	0	0	0
RAZEM	12	30	32	63

- **oddziaływania prawne** - do zadań prawnika należało udzielanie porad prawnych z zakresu prawa karnego, rodzinnego, cywilnego, administracyjnego osobom zgłaszającym się do Ośrodka. W ubiegłym roku ze wsparcia prawnika korzystały osoby zamieszkujące SOW oraz mieszkańcy Wałbrzycha i województwa dolnośląskiego.

Oddziaływania prawne w latach 2019-2023.

Nazwa oddziaływań- przyjęcia stacjonarne	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Porady prawne/konsultacje	230	235	270	310
Zawiadomienia	19	14	15	18
Inne pisma/ pozwы	56	53	80	72
RAZEM	305	302	365	400

Nazwa oddziaływań- interwencja zewnętrzna	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Porady prawne/konsultacje	40	46	31	36
Zawiadomienia	0	2	3	3
Inne pisma/ pozwы	19	22	15	19
RAZEM	59	70	49	58

- **oddziaływania medyczne**- na podstawie porozumienia z Niepublicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej Ośrodek kierował klientki spoza Wałbrzycha wraz z dziećmi na wizyty kontrolne, otrzymywał wsparcie pielęgniarek oraz położnych. Klientki z Wałbrzycha, mimo propozycji wsparcia korzystały najczęściej z pomocy swoich przychodni rejonowych.

Ponadto klienci SOW korzystali ze wsparcia psychiatrów w Przychodni „Anima” oraz „Cogito” (**16** osób) oraz w sytuacjach nagłych z pomocy Oddziału Psychiatrycznego Specjalistycznego Szpitala im. dra A. Sokołowskiego (**4** osoby).

Oddziaływania medyczne w latach 2019-2023.

Nazwa oddziaływań	Klienci SOW	Klienci SOW spoza terenu Wałbrzycha	Łącznie
2020 r.			
Porady medyczne	20	20	40
2021 r.			
Porady medyczne	19	30	49
2022 r.			
Porady medyczne	29	39	68
2023 r.			
Porady medyczne	42	59	101

W roku 2023 Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową prowadził oddziaływania korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy. SOW przeprowadził edycję dla osób stosujących przemoc wobec dorosłych, oraz osób stosujących przemoc wobec dzieci.

W roku 2023 r. odbyły się dwie edycje programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych.:

1. Program Korekcyjno-edukacyjny realizowany w terminie 03.04.2023 - 24.07.2023 dla dorosłych osób stosujących przemoc domową wobec dorosłych – 60 godzin. Przystąpiło do programu – 11 osób, ukończyły - 4 osoby.

2. Program Korekcyjno-edukacyjny dla rodziców krzywdzących dzieci (warsztaty) - 60 godzin. realizowany w terminie 05.07.2023-18.10.2023 r. Przystąpiło do programu – 11 osób, ukończyły – 3 osoby.

Tematyka zajęć obejmowała:

- powstrzymanie osoby stosującej przemoc w rodzinie przed dalszym stosowaniem tej przemocy.
- rozwijanie umiejętności samokontroli i współżycia w rodzinie.
- kształtowanie umiejętności w zakresie wychowywania dzieci bez używania przemocy w rodzinie.
- uznanie przez osobę stosującą przemoc w rodzinie faktu stosowania tej przemocy.
- zdobycie i poszerzenie wiedzy na temat mechanizmów powstawania przemocy w rodzinie.
- zdobycie umiejętności komunikowania się i rozwiązywania konfliktów w rodzinie bez stosowania przemocy.

Program prowadzony był w formie indywidualnych i grupowych oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych, które rozpoczęły proces zmian postaw i zachowań przemocowych.

Ponadto SOW przeprowadził oddziaływania psychologiczno-terapeutyczne dla osób które w latach wcześniejszych ukończyli Program Oddziaływań Korekcyjno-Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie. W roku 2023 w terminie 05.04.2023 r. – 14.06.2023 r. odbyła się jedna edycja programu oddziaływań psychologiczno-terapeutycznych, 40 godzin zajęć grupowych, w których udział wzięło 9 osób, ukończyła 1 osoba.

W czerwcu 2023 r. pracownicy SOW na prośbę Centrum Usług Społecznych w Jedlinie Zdroju przeprowadzili spotkanie edukacyjno- informacyjne „Przemoc to niemoc” z zakresu procedury Niebieskiej Karty, gdzie szukać pomocy, jak reagować na przemoc, pracy ze sprawcami przemocy domowej. Uczestnikami szkolenia byli zainteresowani mieszkańcy.

We wrześniu 2023 r. pracownicy SOW uczestniczyli w spotkaniu w MOPS w Wałbrzychu, którego celem było przedstawienie działalności SOW. Uczestnikami spotkania byli pracownicy MOPS oraz przedstawiciel MOS-u.

W październiku 2023 r. pracownicy SOW uczestniczyli w spotkaniu w MOPS w Wałbrzychu w celu omówienia prowadzonych oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową.

W grudniu 2023 r. pracownicy SOW uczestniczyli we wspólnym happeningu kampanii Białej Wstążki

Od maja 2023 r. w SOW zostały wprowadzone regularne zebrania pracowników (32 spotkania) w celu poprawy jakości pracy, współpracy i komunikacji i superwizji.

W roku 2023 r. pracownicy SOW uczestniczyli w szkoleniach:

- 1 pracownik - „Przemoc domowa – nowe rozwiązania w nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej -wskazówki praktyczne”,
- 1 pracownik - „Praca z osobą stosującą przemoc w obszarze interwencji i pomocy psychologicznej – w świetle znowelizowanej ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej”,
- 2 pracowników - w trakcie studiów podyplomowych– socjoterapia,
- 1 pracownik - w trakcie studiów podyplomowych – przeciwdziałanie przemocy wobec dzieci,
- 1 pracownik - w trakcie studiów podyplomowych – terapeuta rodzinny /poradnictwo rodzinne i psychologiczno -pedagogiczne (profilaktyka i terapia systemów rodzinnych).

Od 2023 r. pracownik socjalny Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia jest członkiem Zespołu Interdyscyplinarnego.

Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia w Wałbrzychu systematycznie współpracuje z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Wałbrzychu, w szczególności z działem Profilaktyki oraz Centrum Wsparcia Socjalnego, Ośrodkami Pomocy Społecznej, Zespołami Interdyscyplinarnymi oraz Ośrodkami Interwencji Kryzysowej z terenu Dolnego Śląska oraz Przychodniami Zdrowia, Sądami, Kuratorami, Prokuraturą oraz Policją, z Oddziałem Psychiatrycznym Specjalistycznego Szpitala im. dra A. Sokołowskiego, Szkołami i Przedszkolami.

Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej podejmuje działania o charakterze interdyscyplinarnym przy współpracy z wieloma instytucjami zaangażowanymi bezpośrednio w przeciwdziałanie przemocy oraz w wsparcie i pomoc rodzinom zagrożonym przemocą domową. Współpraca realizowana jest w zakresie życia codziennego podopiecznych oraz poprzez współorganizację i udział w różnego rodzaju działaniach np. Marsz Białej Wstążki.

Podjmuje działania edukacyjno – informacyjne mogące mieć wpływ na podwyższanie standardów pomocy osobom dotkniętym przemocą domową. Udziela szeroko rozumianego poradnictwa. Specjaliści SOW przyglądając się również elementom portretu dziecka krzywdzonego zauważają, że podstawowe działania terapeutyczne w pracy skupione są na zwiększeniu poczucia bezpieczeństwa, przywrócenia zaufania do świata dorosłych, nabywania przez dziecko umiejętności rozpoznawania oraz wyrażania uczuć i emocji, zwiększanie poczucia własnej wartości. Zostało do tego zmodernizowane miejsce w postaci dobrze wyposażonej bawialni. Pozwala to na łatwiejsze oswojenie się dziecka związane ze zmianą otoczenia, sytuacji, stanem emocjonalnym i psychicznym. Coraz częściej zauważa się także istotny związek każdej z badanych form krzywdzenia z podejmowaniem zachowań autodestrukcyjnych. Dość kluczowe jest obniżanie napięcia emocjonalnego, stresu dzieci. Dzieci krzywdzone są szczególnie na to narażone. Dobrym sposobem jest wprowadzanie w codzienność takich aktywności, które zmniejszą częstotliwość wybuchów płaczu, ataków złości, paniki, hysterii itp. Uczymy rodziców wspólnych ćwiczeń, zabaw i zajęć z dziećmi, które w rodzinach doświadczających przemocy zostały zatracone. Zdecydowana większość podopiecznych zgłasza, że odzyskuje w ośrodku poczucie bezpieczeństwa z uwagi na szeroki zakres pomocy i poradnictwa. Z uwagi na docierające informacje z Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Ośrodków Pomocy Społecznej, że problem przemocy wobec dzieci jest trudnym i eskalującym problemem społecznym, któremu należy się bezwzględnie przeciwstawić, zachodzi konieczność realizacji oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową oraz dla rodziców stosujących przemoc wobec dzieci.

Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia nawiązał współpracę z Uniwersytetem Łódzkim – z Uczelnianą Radą Samorządu Doktorantów w zakresie anonimowych badań stanowiących część rozprawy doktorskiej dotyczące działalności administracji samorządowej w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, w tym w rodzinie z problemem alkoholowym i ewentualnego współwystępowania w rodzinie obu problemów.

Podsumowanie i efekty pracy

Zadanie, jakie powinniśmy postawić sobie jako priorytetowe w zakresie przeciwdziałania przemocy, jest stałe edukowanie społeczności lokalnej na temat mądrego i bezpiecznego reagowania na sytuacje wystąpienia przemocy, stosowania poprawnej komunikacji wolnej od agresji, podnoszenia kompetencji rodzicielskich w budowaniu poprawnych relacji rodzic – dziecko. Informowania o możliwości skorzystania z bezpłatnej, profesjonalnej pomocy specjalistów zarówno przez osoby stosujące przemoc jak i osoby doznające przemocy, ze szczególnym uwzględnieniem krzywdzonych dzieci. Profilaktyka przemocy w kolejnym roku, powinna być nadal kierowana do dzieci i młodzieży. Edukacja w tym zakresie od najmłodszych lat pozwoli w przyszłości ograniczyć

zarówno liczbę osób doświadczających jak i stosujących przemoc. Do oddziaływań profilaktycznych powinny być już włączone dzieci w wieku przedszkolnym. Należy również promować postawy społeczne wolne od przemocy.

Wnioski na dalsze lata realizacji Gminnego Programu.

- Kontynuowanie i rozwijanie partnerskiej współpracy między instytucjami realizującymi zadania z zakresu profilaktyki przemocy – głównie policją i oświatą;
- Rozpoznawanie zjawiska przemocy domowej;
- Włączanie przedstawicieli Zespołu Interdyscyplinarnego w kampanie i programy społeczne;
- Podnoszenie świadomości społecznej na temat przemocy, poprzez spotkania z mieszkańcami Wałbrzycha, przygotowywanie informacji w formie papierowej, elektronicznej oraz emisję plakatów typu citylight;
- Edukowanie rodziców/opiekunów w zakresie budowania relacji bez przemocy w tym prowadzenie spotkań edukacyjno – informacyjnych;
- Realizowanie przedsięwzięć profilaktycznych dla dzieci i młodzieży, szczególnie w wieku przedszkolnym;
- Podnoszenie kompetencji zawodowych pracowników służb i instytucji zajmujących się działaniami w obszarze przeciwdziałania przemocy poprzez uczestnictwo w szkoleniach, warsztatach, konferencjach, seminariach itp.;
- Wspieranie działalności świetlic w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- Realizowanie kampanii społecznych promujących relacje międzyludzkie bez stosowania przemocy;
- Wspieranie w przezwyciężaniu sytuacji kryzysowej związanej z przemocą domową.